

RWS INFORMATIE -

Integraal Veiligheid Plan (IVP) op basis van sjabloon 2.0.6

Project: Nationale Bewegwijzeringsdienst

Datum	30 juni 2023
Status	Definitief

Coördinator Ontwerpfase	<i>Nader te bepalen</i>
Coördinator Uitvoeringsfase	<i>Nader te bepalen</i>

Colofon

Documentinformatie

Uitgegeven door	<i>Nationale Bewegwijzeringsdienst</i>
Technisch manager	<i>Naam</i>
Telefoon	<i>Telefoonnummer</i>
Opgesteld door	<i>Daan van Wieringen (HVK) / Gerben André</i>
Versie	<i>1.0</i>
Status	<i>definitief</i>

Acceptatie

Uitgegeven door:		Paraaf:	Datum:
Opsteller(s)	<i>Daan van Wieringen</i>		<i>Datum</i>
Vrijgave	<i>Naam</i>		<i>Datum</i>
Technisch manager:			
Vrijgave	<i>Naam</i>		<i>Datum</i>
V&G-Coördinator:			
Vaststelling	<i>Dick Ottevanger</i>		<i>Datum</i>
Project Manager:			

Versiebeheer

Versie	Datum	Reden van uitgifte/wijzigingen
<i>1.0</i>	<i>14-7-2023</i>	<i>Definitief t.b.v. aanbestedingsdossier</i>

Inhoud

Inleiding	7
1	Uitgangspunten en randvoorwaarden 9
1.1	Beleidsverklaring DG 9
1.2	Ambitie en doelen 10
1.3	Gedragsregels voor projectmedewerkers 10
1.4	Relevante veiligheidsdomeinen 10
2	Het project 13
2.1	Reikwijdte en grenzen project 13
2.2	Betrokken partijen 13
2.3	Coördinator Ontwerpfase, V&G-coördinator en Coördinator Uitvoeringsfase 14
2.4	Planning van de werkzaamheden 15
3	Maatregelen 16
3.1	Project informatie (Bijlage B) 16
3.2	Veiligheid werken langs de weg 16
3.3	Grondroerende werkzaamheden 16
3.4	Hijsen en heffen 17
3.5	Werken op hoogte 18
3.6	Elektrotechnische werkzaamheden 18
4	Afspraken 19
4.1	Melden onveilige situaties en ongevallen 19
4.2	Integraal veiligheidsdossier (IVD) 19
4.3	Verdeling taken en verantwoordelijkheden 19
5	Wijze van toezicht 22
5.1	Veiligheidsoverleg 22
5.2	Veiligheidsplannen 22
5.3	Overdracht informatie 23
5.4	Borgen veiligheid in projecten 23
5.5	Veiligheidsrondes 23
5.6	Veiligheid in producten 23
5.7	Veiligheidscultuur 24
5.8	Bulkmeldingen Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6	Verantwoording van BTO-keuzen 25
7	Opleiding en instructie 27
7.1	Opleiding medewerkers 27
Bijlage A	Definities 28
Bijlage B	Ontwerp RI&E 30

Inleiding

Dit Integraal Veiligheidsplan (IVP) is de invulling van het wettelijk vereiste V&G plan voor arbeidsveiligheid, uitgebreid met de overige specifieke veiligheidsdomeinen die door Rijkswaterstaat worden gebruikt. Dit IVP is opgesteld in opdracht van de Nationale Bewegwijzeringsdienst (NBd). Hierbij wordt opgemerkt dat de NBd een alliantie is van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Unie van Waterschappen (UvW) en Rijkswaterstaat (RWS). Hiermee zijn alle wegbeheerders vertegenwoordigd.

Als onderdeel van Rijkswaterstaat is voor dit document het IVP sjabloon van RWS gehanteerd. Als Opdrachtgever heeft de NBd de verantwoordelijkheid om tijdens de Precontractuele fase dit IVP:

- Op te (laten) stellen en;
- Onderdeel te laten zijn van het contractdossier en;
- Beschikbaar te stellen aan de gegadigden, waarmee risico's die samenhangen met de toekomstige werkzaamheden inzichtelijk worden gemaakt en waarmee veiligheidseisen kenbaar worden gemaakt.

Na opdrachtverlening is de opdrachtnemer verantwoordelijk voor het actualiseren van dit IVP en het, zodra de uitvoeringswerkzaamheden daartoe aanleiding geven bijhouden ervan, bijvoorbeeld op basis van nieuwe ontwikkelingen en richtlijnen.

Verder dient de Opdrachtnemer bij elke Nadere Overeenkomst een veiligheidsplan op te stellen van de (risicovolle) werkzaamheden, waarbij het IVP uitgangspunt is. In het geval van werkzaamheden is de Coördinator Uitvoeringsfase namens de opdrachtnemer in overleg met de Coördinator Ontwerpfase namens de opdrachtgever, verantwoordelijk voor het borgen van de veiligheid en voor de noodzakelijke afstemming en coördinatie.

Dit IVP is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 1: een beschrijving van de RWS veiligheidsambitie alsmede de project specifieke veiligheidsdoelstellingen.
- Hoofdstuk 2: een beschrijving van het tot stand te brengen bouwwerk, een overzicht van de betrokken ondernemingen op de bouwlocatie, de naam van de coördinator Ontwerpfase en van de coördinator Uitvoeringsfase;
- Hoofdstuk 3: de maatregelen die volgen uit de risico-inventarisatie en -evaluatie, bedoeld in bijlage B;
- Hoofdstuk 4: de afspraken met betrekking tot de uitvoering van de maatregelen, bedoeld in hoofdstuk 3;
- Hoofdstuk 5: de wijze waarop toezicht op de maatregelen wordt uitgeoefend;
- Hoofdstuk 6: de bouwkundige, technische en organisatorische keuzen die in verband met de veiligheid en gezondheid van de werknemers en zelfstandigen in de uitvoeringsfase worden gemaakt alsmede de onderzoeken en rapporten die de onderbouwing van deze keuzen ondersteunen;
- Hoofdstuk 7: de wijze waarop voorlichting en instructie aan de werknemers op de bouwplaats wordt gegeven.
- Bijlage B: een inventarisatie en evaluatie van de specifieke gevaren voor het betreffende bouwwerk (de objectrisico's) en specifieke gevaren die het gevolg zijn van de gelijktijdige en achtereenvolgende uitvoering van de

bouwwerkzaamheden en in voorkomend geval van de wisselwerking met doorgaande exploitatiewerkzaamheden (de samenlooprisico's);

Dit IVP is een coördinatie document dat wordt aangepast indien wijzigingen in de praktijk daar aanleiding toe geven. Zie hiervoor de tabel "versiebeheer" in de colofon.

De voorgenomen aanbesteding heeft betrekking op werkzaamheden die in verschillende regio's op onderliggend- en hoofdwegennet uitgevoerd worden binnen een raamovereenkomst. Dit IVP is een overkoepelend document behorende bij de raamovereenkomst. Voor de individuele projecten (nadere overeenkomst) wordt apart invulling aan veiligheid gegeven via de project specifieke vraagspecificatie en het veiligheidsplan van de opdrachtnemer.

1 Uitgangspunten en randvoorwaarden

1.1 Beleidsverklaring DG¹

Met deze beleidsverklaring beloven we dat we ons uiterste best gaan doen om onze maatschappelijke taken zo veilig mogelijk uit te voeren over de volle breedte van ons werkgebied.

Het is onze plicht en onze ambitie om ons land te beschermen tegen hoog water. De gebruikers moeten onze wegen en vaarwegen, oppervlaktewateren en objecten veilig kunnen gebruiken. Ook het werken aan de veiligheid van de omwonenden van ons werkgebied is onze zorg. Bovendien zorgen we ervoor dat iedereen die bij Rijkswaterstaat of in onze opdracht werkt, zijn of haar werk veilig kan doen.

We streven naar een proactief veiligheidsniveau op de veiligheidscultuurladder. Dit betekent dat we binnen Rijkswaterstaat continu gericht zijn op het voorkomen van veiligheidsrisico's en incidenten en dat blijven doen.

Dat doen we door actief en effectief samen te werken aan veiligheid en goed af te stemmen. Zowel binnen Rijkswaterstaat als met onze maatschappelijke partners en met behoud van ieders verantwoordelijkheid. Rijkswaterstaat heeft daarin een voorbeeldfunctie en neemt een voortrekkersrol.

Wij werken daaraan volgens een veiligheidsmanagementsysteem dat erop is gericht de veiligheidssituatie van onze objecten en infrastructuur continu te verbeteren. Over de voortgang en de resultaten daarvan leggen we verantwoording af.

Als het gaat om de arbeidsveiligheid streven we naar nul doden en nul ernstig gewonden. Als anderen werken op onze terreinen, zorgen we ervoor dat ook zij voldoen aan de veiligheidseisen en –normen die we aan onze eigen medewerkers stellen.

Wij kennen de belangrijkste veiligheidsrisico's op onze netwerken. We werken continu samen aan het beter beheersen ervan en ontwikkelen het leiderschap, de kennis en het vakmanschap dat daarvoor nodig is.

Bovendien investeren we in een open cultuur die erop gericht is samen continu te verbeteren, te leren en elkaar scherp te houden. Een cultuur waarin we open het gesprek aangaan over risico's, dilemma's, fouten en onveilig gedrag.

Als het nodig is, spelen we veerkrachtig, daadkrachtig en professioneel in op gevaarlijke situaties en incidenten. We communiceren hier eerlijk, open, tijdig en correct over en werken aan goede voorlichting over de veiligheid op en rond onze netwerken.

Tenslotte analyseren we incidenten om daarvan te leren. Opdat we maatregelen kunnen nemen om die incidenten in het vervolg te voorkomen. Daarmee krijgen we een steeds scherper oog voor nieuwe ontwikkelingen die de veiligheid in ons werkgebied bedreigen.

Januari 2021

Michèle Blom, Directeur-generaal Rijkswaterstaat

¹ NBd is onderdeel van Rijkswaterstaat en is een afdeling van Corporate Diensten, derhalve is de beleidsverklaring van Rijkswaterstaat toegevoegd in dit IVP.

1.2 Ambitie en doelen

Rijkswaterstaat heeft zich gecommitteerd aan een proactieve en integrale aanpak van veiligheidszorg voor:

- Medewerkers en andere betrokkenen;
- Gebruikers van de wegen en de vaarwegen;
- Omwonenden.

Met als streven: nul doden en nul ernstig gewonden.

Deze algemene ambitie is door de opdrachtgever en het projectteam voor dit specifieke project vertaald in de volgende project specifieke doelen:

- In alle fasen van het werk worden veiligheidsrisico's in acht genomen en vertaald naar mitigerende maatregelen
- Veiligheid wordt specifiek gemaakt in elke project specifieke vraagspecificatie en werkopdracht

1.3 Gedragsregels voor projectmedewerkers

Voor dit project gelden de volgende gedragsregels:

1. Ik heb een voorbeeldfunctie.
2. Ik neem veiligheid altijd mee in mijn werk.
3. Ik zorg voor een veilige werkomgeving.
4. Ik stop elke klus die niet veilig voelt.
5. Ik meld (bijna)ongevallen altijd via 0800-8002 en bespreek deze.
6. Ik zorg voor de juiste persoonlijke bescherming (PBM's).

1.4 Relevante veiligheidsdomeinen

1.4.1 Inleiding

Voor dit project zijn de volgende aangekruiste veiligheidsdomeinen relevant:

☒ Arbeidsveiligheid (altijd relevant)	☒ Elektrische veiligheid
☒ Verkeersveiligheid	☐ Tunnelveiligheid
☐ Nautische veiligheid	☒ Constructieve veiligheid
☐ Veiligheid tegen overstromen	☒ Sociale veiligheid
☐ Externe veiligheid	☐ Brandveiligheid
☐ Machineveiligheid	☐ Integrale beveiliging

De aangekruiste veiligheidsdomeinen worden behandeld in dit IVP en zijn in de volgende paragrafen verder toegelicht. De definities van bovengenoemde veiligheidsdomeinen zijn opgenomen in Bijlage A.

1.4.2 Arbeidsveiligheid

Dit domein heeft te maken met het wegnemen van en/of het preventief beheersen van arbo risico's bij de realisatie van werkzaamheden die in opdracht van de NBd worden uitgevoerd. Onderwerpen die binnen dit domein van toepassing zijn onder andere: werken op hoogte, werken met machines, grondroerende werkzaamheden, hijs activiteiten.

Dit domein is altijd van toepassing. Werkzaamheden worden bijna altijd in de openbare ruimte uitgevoerd. Hier moet rekening gehouden worden met de gebruikers en passanten die tijdens de werkzaamheden aanwezig kunnen zijn en beïnvloed kunnen worden door de werkzaamheden.

1.4.3 *Verkeersveiligheid*

Dit domein heeft te maken met het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's voor verkeersdeelnemers op de weg en medewerkers die op en/of naast de weg werkzaamheden uitvoeren. Voor het programma is verkeersveiligheid relevant voor alle werkzaamheden op en direct naast de rijbaan. Tijdelijke verkeersmaatregelen vallen ook binnen dit domein.

Rijkswaterstaat heeft de Governance Code Veiligheid in de Bouw ondertekend. Daarmee is binnen dit contract ook het beleid reductie aanrijdgevaar van toepassing. De opdrachtnemer moet zich aan dit beleid conformeren.

1.4.4 *Elektriciteit*

Dit domein heeft te maken met het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van elektrische installaties. Dit domein is vooral van toepassing op de lichtwegwijzer en het risico voor de aanwezigheid van ondergrondse kabels en leidingen.

Ten aanzien van dit onderwerp moeten afspraken gemaakt worden, op welke wijze de opdrachtnemer op een veilige wijze werkzaamheden aan de elektrische installaties uit voert. Zie tevens figuur 1 op de volgende pagina t.a.v. de elektrische componenten.

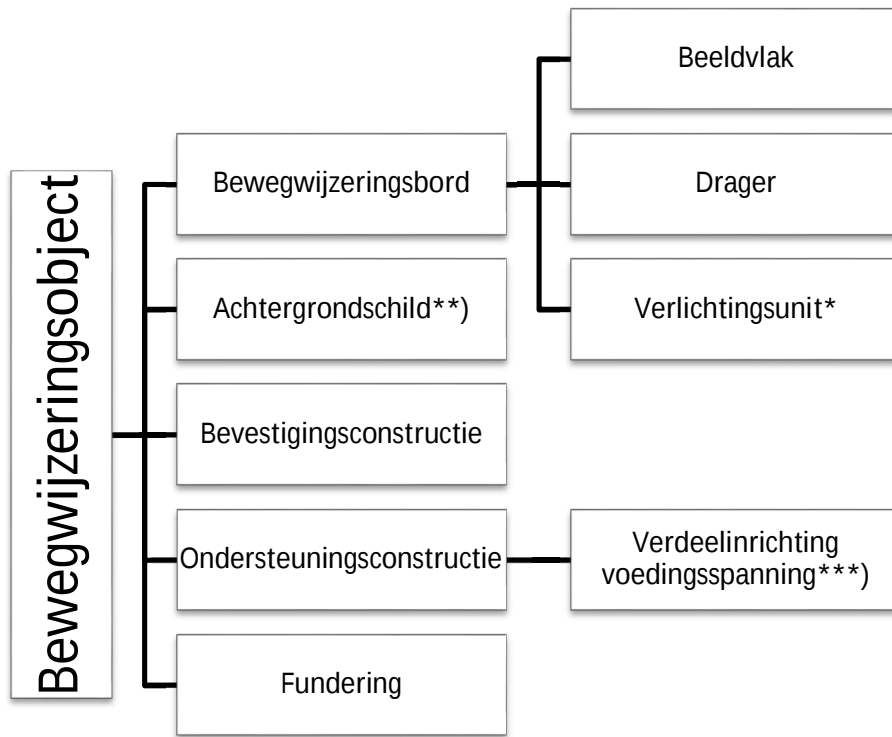
1.4.5 *Sociale veiligheid*

Dit domein heeft betrekking op het veilig begeven en aanwezig zijn op projecten en in de openbare ruimte. Dit heeft onder andere te maken met criminaliteit, voldoende verlichting, beveiliging en alleen werken tijdens de werkzaamheden. Het domein heeft ook betrekking op eventuele passanten die verwensingen uiten in de richting van medewerkers die in opdracht van de NBd werkzaamheden uitvoeren.

1.4.6 *Constructieve veiligheid*

Dit domein heeft betrekking op de risico's van het bezwijken van een tijdelijke constructie maar ook de definitieve constructie. Voor het contract van de NBd heeft dit betrekking op de bevestigingsconstructie, de ondersteuningsconstructie en fundering van de bewegwijzering, zoals beschreven in het volgende figuur afkomstig uit de VSE.

De fundering kan bestaan uit een buispaal of een fundering op staal, de keuze van het type fundering is ter keuze aan de opdrachtnemer. De Opdrachtnemer moet ook de constructieve veiligheid van de gehele constructie garanderen via een TIS (EIS TI-010). De opdrachtnemer dient invulling te geven aan de borging van constructieve veiligheid door het aanstellen van een coördinator constructieve veiligheid (TM040 en TM050)

Figuur 1: Opbouw Bewegwijzeringsobject

*) komt voor bij bewegwijzeringsobjecten met verlichting (b.v. lichtwegwijzer)

**) komt voor onder panelen, of als los onderdeel

***) komt voor bij bewegwijzeringsobjecten waarbij voeding nodig is. (b.v. lichtwegwijzer)

2 Het project

2.1 Reikwijdte en grenzen project

2.1.1 Omschrijving van het project

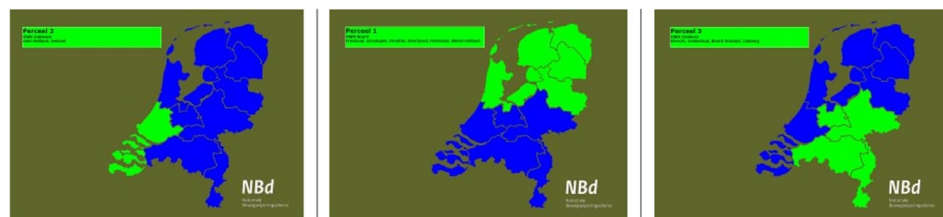
De Nationale Bewegwijzeringsdienst (NBd) is een alliantie van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Unie van Waterschappen (UvW) en Rijkswaterstaat (RWS). Hiermee zijn alle wegbeheerders vertegenwoordigd. De NBd is voornemens om het leveren en aanbrengen van de bewegwijzering aan te besteden in een raamovereenkomst.

De werkzaamheden zijn globaal:

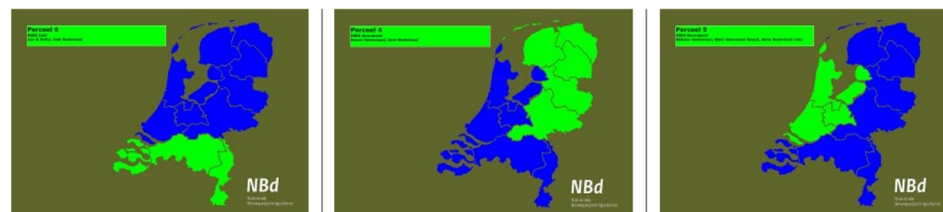
- Het engineering van de constructie (inclusief constructieve veiligheid)
- Het produceren van bewegwijzering borden
- Het verzorgen van tijdelijke verkeersmaatregelen
- Het eventueel verwijderen van te vervangen bewegwijzering
- Het verzorgen van eventueel grondwerk
- Het verzorgen van een noodzakelijke funderingsconstructie
- Het aanbrengen van de ondersteuningsconstructie
- Het aanbrengen van de bebording
- Het eventueel aansluiten van verlichting
- Het aanbrengen van eventuele aanvullende voorzieningen (geleiderail)
- Het herstellen van de bestaande situatie

2.1.2 Locatie van het bouwwerk (fysieke grenzen)

Werkzaamheden worden uitgevoerd in geheel Nederland. De raamovereenkomst wordt verdeeld in drie regio's voor zowel het Hoofd wegennet (HWN) en het Onderliggend wegennet (OWN).

Figuur 2: Percelen onderliggend wegennet

Figuur 3: Percelen hoofdwegennet

2.2 Betrokken partijen

Deze paragraaf bevat een overzicht van alle betrokken partijen, die belang hebben bij dit IVP.

2.2.1 *Opdrachtgever*

Organisatie	Nederlandse Bewegwijzeringsdienst (NBd)
Naam	<i>Dick Ottevanger</i>
Bezoekadres	<i>Graadt van Roggenweg 400</i>
Postcode en Plaats	<i>3531 AH, Utrecht</i>
Emailadres	<i>inforbd@rws.nl</i>

2.2.2 *Opdrachtnemer(s)*

Organisatie	<i>Ntb</i>
Naam	<i>Ntb</i>
Bezoekadres	<i>Ntb</i>
Postcode en Plaats	<i>Ntb</i>
Telefoonnummer	<i>Ntb</i>
Emailadres	<i>Ntb</i>

2.2.3 *Adviseur Integrale Veiligheid*

Organisatie	<i>TAUW bv</i>
Naam	<i>Daan van Wieringen, Gerben André</i>
Bezoekadres	<i>Zekeringstraat 43G</i>
Postcode en Plaats	<i>1014BV Amsterdam</i>
Telefoonnummer	<i>06-10942471</i>
Emailadres	<i>Daan.vanwieringen@tauw.com</i>

2.3 Coördinator Ontwerpfase, V&G-coördinator en Coördinator Uitvoeringsfase**2.3.1** *Coördinator Ontwerpfase, namens de opdrachtgever*

Het NBd werkt (nog) niet volgens de bestaande IPM (Integraal Project management) structuur. Formeel is de rol van Technisch en Omgevingsmanager niet toegewezen aan een persoon binnen de NBd. Binnen de NBd zijn de adviseurs Techniek en Omgeving (ATO's) verantwoordelijk voor de voorbereiding van de werkzaamheden. Zij dragen zorg voor het bewegwijzeringsplan, dat onderdeel uitmaakt van de project specifiek vraagspecificatie (inclusief aanvullende randvoorwaarden voor veiligheid).

De ATO's vervullen de rol van coördinator voor de ontwerpfase. De ATO's worden vanuit hun functie aangesteld voor deze rol. De ATO's worden voor deze rol niet per project aangesteld.

N.B. De wettelijke Ontwerpfase loopt totdat de schop de grond in gaat en eindigt dus niet na contractgunning.

2.3.2 V&G-Coördinator Opdrachtgever

V&G-Coördinator Opdrachtgever is nog niet aangesteld

Organisatie	<i>Naam</i>
Naam	<i>Naam</i>
Bezoekadres	<i>Adres</i>
Postcode en Plaats	<i>Postcode, Plaats</i>
Telefoonnummer	<i>Telefoonnummer</i>
Emailadres	<i>Emailadres</i>

2.3.3 Coördinatie ontwerpfase en uitvoeringsfase, namens de Opdrachtnemer

Het is aannemelijk dat tijdens de realisatie van een bewegwijzeringsplan meerdere werkgevers betrokken zijn bij de werkzaamheden. Bij nieuwbouw dient tevens coördinatie plaats te vinden met de civiele opdrachtnemer. Voor elk project dient rekening gehouden te worden met veiligheidscoördinatie. De opdrachtnemer heeft zowel een verplichting voor veiligheid coördinatie in de raamovereenkomst als ook in de nadere overeenkomsten. De opdrachtnemer is enig vertegenwoordiger voor de opdrachtgever waar het gaat over de afstemming van veiligheid met derden (IV050).

Coördinator ontwerp

Elke opdrachtnemer moet een coördinator ontwerp aanstellen. De coördinator ontwerp wordt overkoepelend aangesteld voor het borgen van de veiligheid in de raamovereenkomst. Coördinator ontwerp draagt zorg en ziet toe dat veiligheid in de raamovereenkomst wordt geborgd. De coördinator ontwerp is verantwoordelijk voor het IVP (zie onder andere 5.2), draagt zorg dat het IVP up to date is en ziet toe dat de beschreven veiligheidsmaatregelen worden getroffen. (EIS IV-053).

V&G coördinator uitvoeringsfase

Daarnaast draagt de opdrachtnemer in elke opdracht zorg voor het aanstellen van een V&G-coördinator uitvoeringsfase (EIS IV-053). Deze persoon is verantwoordelijk voor het veiligheidsplan bij de nadere overeenkomst en ziet toe dat de beschreven veiligheidsmaatregelen tijdens de werkzaamheden aanwezig zijn, toegepast worden en dat de medewerkers de juiste instructie hebben ontvangen om de werkzaamheden veilig uit te kunnen voeren (EIS IV-056).

N.B. de wettelijke Uitvoeringsfase begint als “de schop in de grond gaat”.

Coördinator constructieve veiligheid

Indien in de nadere overeenkomst eisen worden gesteld aan de fundering, ondersteuningsconstructie en de bevestigingsconstructie stelt de opdrachtnemer een coördinator constructieve veiligheid aan (EIS TM-040). De coördinator constructieve veiligheid ziet toe dat de constructieve veiligheid van de constructie en eventuele hulpconstructies aantoonbaar is geborgd.

2.4 Planning van de werkzaamheden

Beoogde datum raamovereenkomst	<i>1-2-2024</i>
Beoogde datum einde raamovereenkomst	<i>31-1-2027</i>
Beoogde contractduur	<i>3 jaar (+1 jaar optioneel)</i>

3 Maatregelen

In dit hoofdstuk worden de maatregelen beschreven waarmee de geïdentificeerde risico's (bijlage B) worden gemitigeerd (gereduceerd). Hoewel het hele IVP een dynamisch document is, en geactualiseerd wordt zodra de werkzaamheden daartoe aanleiding geven, geldt dit zeker voor dit hoofdstuk.

3.1 Project specifieke vraagspecificatie

Naast het bewegwijzeringsplan wordt informatie over de werkzaamheden beschreven in de project informatie die door NBd wordt toegevoegd aan de project specifieke vraagspecificatie. De ATO's hebben een taak om informatie over de bodemkwaliteit en veiligheid te beoordelen en toe te voegen aan de projectinformatie of, indien deze niet beschikbaar is, te laten onderzoeken.

Overige zaken die in de project specifieke vraagspecificatie worden vastgelegd zijn onder andere:

- Eisen aan veilige inrichting bermen
- Eisen aan obstakelbeveiliging
- Eisen aan uitvoering werkzaamheden o.a. werkbare uren en tijdelijke verkeersmaatregelen
- Afspraken ten aanzien van elektrische aansluiting
- Eisen aan ondersteuning- en funderingsconstructie
- Eventuele BTO keuzes die specifiek voor het project zijn gemaakt en beschrijving van andere aanvullende veiligheidsaspecten.

3.2 Veiligheid werken langs de weg

Ten behoeve van het uitvoeren van de werkzaamheden wordt door de NBd bepaald wat de werkbare uren zijn of dat de opdrachtnemer de werkzaamheden onder eisen van de wegbeheerder uitvoert of onder de coördinatie van de civiele aannemer. De opdrachtnemer moet tijdelijke verkeersmaatregelen toe te passen.

Ten behoeve van de werkzaamheden moet de opdrachtnemer verkeersmaatregelen treffen waarbij zoveel mogelijk reductie van aanrijdgevaar wordt behaald (zie Governance Code veiligheid in de Bouw). Overige maatregelen ten aanzien van veilig werken langs de weg zijn:

- Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat hij een (digitale) terreininspectie uitvoert, om de werkzaamheden en verkeersmaatregelen af te stemmen op lokale (verkeers)omstandigheden. Deze inspectie wordt verwacht minimaal 1 week voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden uitgevoerd te worden
- Leverancier van tijdelijke verkeersmaatregelen is BRL 9101 gecertificeerd
- Verkeersmaatregelen worden uitgevoerd volgens CROW 96 A/B en in overeenstemming met wegbeheerder
- Medewerkers zijn aantoonbaar getraind in het veilig werken langs de weg.

3.3 Grondroerende werkzaamheden

3.3.1 Bodemverontreiniging

Ten behoeve van het werken in verontreinigde bodem wordt door de NBd voor zover bekend, informatie beschikbaar gesteld op basis van de bodemkwaliteit gegevens. Indien geen gegevens beschikbaar zijn, moet de opdrachtnemer voorafgaand aan

de werkzaamheden deze informatie verkrijgen. In de project specifieke vraagspecificatie wordt aangegeven welke informatie beschikbaar is.

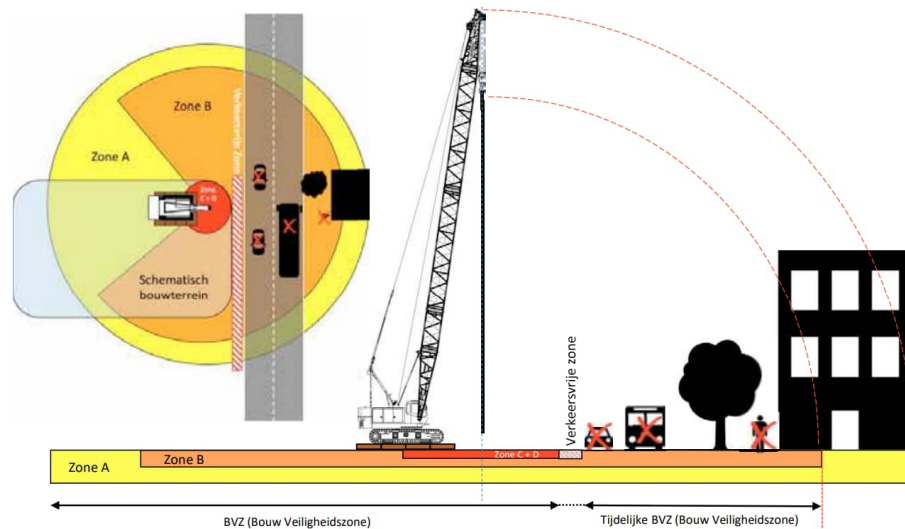
3.3.2 *Ondergrondse kabels en leidingen*

Tijdens grondroerende werkzaamheden kunnen ondergrondse kabels geraakt worden. De Opdrachtnemer moet voorafgaand aan de werkzaamheden eventuele kabels en leidingen in beeld te brengen ten opzicht van de noodzakelijke fundering van de bewegwijzering. De opdrachtnemer draagt zorg voor het uitvoeren van een klic melding.

3.3.3 *Funderingswerkzaamheden*

Bewegwijzering wordt gefundeerd op staal of door middel van een paalfundering. In de Project specifieke vraagspecificatie wordt aangegeven waar de opdrachtnemer rekening mee moet houden ten aanzien van de wijze van funderen.

Tijdens de funderingswerkzaamheden is het mogelijk dat voorwerpen vallen en/of funderingsmachine of funderingselementen omvallen. Bij het aanbrengen van een fundering is de richtlijn funderen in bebouwde omgeving van de NVAF van toepassing. De opdrachtnemer draagt zorg bij het plaatsen van een fundering dat de richtlijn en veiligheidszones (zie figuur) zijn beschouwd. De opdrachtnemer zorgt dat maatregelen zijn genomen om de risico's zoals beschreven in de richtlijn te minimaliseren. De opdrachtnemer optimaliseert de positie van de funderingsmachine, past de funderingsmethode aan op de situatie, of treft maatregelen om de risico's voor de omgeving te minimaliseren.

Zone-indeling en bouwveiligheidszone

Figuur, zone indeling en bouwveiligheidszone, bron NVAF richtlijn funderen in bebouwde omgeving.

3.4 *Hijzen en heffen*

Hijzen en heffen vindt plaats tijdens de volgende werkzaamheden:

- Verwijderen van (oude/vervallen) bewegwijzering
- Hijzen funderingsbalk / funderingswerkzaamheden
- Hijzen ondersteuningsconstructie
- Hijzen bewegwijzeringsborden

Werkzaamheden worden (bijna altijd) uitgevoerd nabij de openbare weg. Rekening moet gehouden worden met doorgaand rijverkeer, bijvoorbeeld op de parallelle rijbaan, fiets- en voetpaden. De opdrachtnemer draagt zorg dat valgevaar tot een minimum wordt beperkt door:

- Technische maatregelen te treffen bij het hijsen van ondersteuningsconstructies, bijvoorbeeld door gebruik van een evenaar en stuurlijnen.
- Valbereik te minimaliseren en/of voldoende af te zetten
- Verkeer tijdelijk te stremmen tijdens hijswerkzaamheden
- Personeel belast met het hijsen moet hiervoor zijn opgeleid
- Personeel instrueren zodat zij:
 - o nooit in the line of fire staan
 - o nooit in het valbereik van de last bevinden
 - o nooit onder de hijslast staan
- De opdrachtnemer draagt zorg voor verkeersbegeleiding om het doorgaand verkeer tijdelijk te stremmen tijdens het uitvoeren van hijswerkzaamheden en volgt de eisen vanuit de eventuele vergunning.

De opdrachtnemer moet zo veel mogelijk maatregelen bij de bron treffen: de valzone en het valbereik. De opdrachtnemer moet de noodzakelijke maatregelen beschrijven in het veiligheidsplan en mee te nemen in een eventuele vergunningaanvraag voor het werken in de openbare ruimte.

3.5 Werken op hoogte

Tijdens het aanbrengen van bewegwijzering wordt regelmatig gewerkt op hoogte onder andere bij:

- Het aanslaan van een te demonteren bewegwijzeringsbord
- Het monteren van een nieuw bewegwijzeringsbord
- Het hijsen van een ondersteuningsconstructie
- Het loskoppelen van last

Bij werkzaamheden op hoogte wordt gebruik gemaakt van een hoogwerker, waarbij de medewerkers zich zekeren. Medewerkers hebben een certificaat voor het bedienen van een hoogwerker. Werkzaamheden worden in principe niet uitgevoerd op een ladder.

Bij werkzaamheden op hoogte bestaat het risico op vallende voorwerpen. In de valzone onder de hoogwerker wordt niet gewerkt. Materialen in de hoogwerker worden opgeslagen in een deugdelijke box, niet in een kartonnen verpakking.

Tijdens het werken op hoogte en bij het plaatsen van bebording is al het langrijdend verkeer (tijdelijk) gestremd.

3.6 Elektrotechnische werkzaamheden

De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het borgen van de deskundigheid van de medewerkers die elektrotechnische werkzaamheden uitvoeren. De opdrachtnemer draagt zorg voor het contact met de netwerkbeheerder en draagt zorg voor een veilige aansluiting van de bewegwijzering. De opdrachtnemer draagt desgewenst zorg voor een LOTOTO procedure voor het realiseren van de aansluiting en het borgen van het veilig werken aan een elektrische installatie.

4 Afspraken

Om invulling te geven aan boring van integrale veiligheid heeft de NBD een Integraal Veiligheidsplan (IVP) opgesteld, gebaseerd op RWS standaarden. Hierin worden gestelde eisen voor veiligheid voor de gehele levenscyclus volledig geborgd, dus inclusief uitvoering en gebruik (o.a. inspectie, beheer & onderhoud, zoals beroepsgebonden veiligheid, interne- en externe veiligheid).

4.1 Melden onveilige situaties en ongevallen

Ten aanzien van onveilige situaties en ongevallen worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Van de opdrachtnemer wordt geëist dat alle ernstige ongevallen terstond ter kennis (binnen 24 uur) worden gebracht aan de opdrachtgever (IV060)
- Dat onveilige situaties en incidenten worden beschreven in de voortgangsrapportage en opgenomen in de bulkmeldingen conform eis IN-110.
- Bij de bulkrapportage wordt van de incidenten de basisrisicofactor bepaald.
- Van de opdrachtnemer wordt een calamiteitenplan verwacht (IV100 – IV110). Dit calamiteitenplan wordt opgesteld onder de raamovereenkomst en indien noodzakelijk in de nadere overeenkomst specifiek gemaakt.
- Meldingen van ongevallen aan iSZW via het online formulier (www.inspectieszw.nl) of telefoonnummer 0800-5151.

4.2 Integraal veiligheidsdossier (IVD)

De opdrachtnemer draagt zorg dat bij oplevering van elk project (nadere overeenkomst) een beknopt Integraal Veiligheidsdossier wordt geleverd aan de opdrachtgever (NBD) (Eis IV200). In het integraal Veiligheidsdossier wordt beschreven welke risico's en maatregelen aanwezig zijn cq getroffen zijn ten aanzien van toekomstig beheer en onderhoud van de aangebrachte bewegwijzering.

De opdrachtgever (NBD) draagt zorg dat het beknopte IVD wordt overgedragen aan de wegbeheerder. De wegbeheerder is daarna verantwoordelijk voor het beheer van het IVD.

Het IVD bevat ten minste (EIS IV-210):

- Een beschrijving van de locatie omstandigheden, relevant voor beheer en onderhoud o.a. taluds, locatie, aanwezigheid aanrijbeveiliging
- Een tekening van de verkeerssituatie
- Een beschrijving van getroffen maatregelen voor het werken op hoogte
- Een beschrijving van de elektrische voorziening (inclusief beheerder)

4.3 Verdeling taken en verantwoordelijkheden

Voor de projectorganisatie is de verantwoordelijkheid voor integrale veiligheid als volgt belegd:

4.3.1 *Projectmanager (OG / ON)*

- Is eindverantwoordelijk voor veiligheid binnen de projectscope;
- Is verantwoordelijk voor veiligheidscultuur binnen projectteam en scopegebied;
- Spreekt andere projectteamleden (en/of IPM-rolhouders) aan op veiligheid;
- Draagt binnen het project het belang van veiligheid uit;
- Stuurt op houding en gedrag;

- Is actiehouders bij het afhandelen van incidenten;
- Overlegt periodiek met het team over de dagelijkse praktijk inzake veiligheid.

4.3.2 *Technisch management (ON/OG)*

- Is operationeel verantwoordelijk voor borging van integrale veiligheid conform het kader Integrale Veiligheid in Projecten;
- Ziet toe op uitvoering conform eisen, wetten en regelgeving, op alle veiligheidsdomeinen;
- Is aanspreekpunt bij incidenten, stemt af met projectmanager;
- Draagt de veiligheidsgedragregels binnen het projectteam uit;
- Bevordert de veiligheidscultuur in het projectteam door adviezen, workshops en presentaties te (laten) organiseren;
- Gevraagd en ongevraagd melden van aandachtspunten en faciliteren dat die aandachtspunten in overleg met de betreffende domeinadviseurs worden opgelost;
- Incidentregistratie en -analyse bewaken en hierover adviseren;

Bij de opdrachtgever is de rol van Technisch manager belegd bij de Adviseur Techniek en Omgeving (ATO). Zij zijn formeel niet de rolhouder als Technisch manager, maar zij vervullen wel rol van coördinator ontwerpfasen in de afzonderlijke projecten. Als coördinator ontwerpfasen draagt de ATO zorg dat relevante veiligheidsinformatie wordt verzameld. Daarnaast draagt de ATO zorg dat relevante (BTO) keuzes per project worden vastgelegd.

4.3.3 *V&G coördinator (OG)*

De V&G coördinator is nog niet aangewezen. De V&G coördinator van de opdrachtgever heeft als taak:

- Voert vóór publicatie op TenderNed een finale toets uit op het IVP, een go/no go-moment. De VGC beoordeelt deze documenten onder andere op de verwachte samenloop- en object gebonden risico's op een werklocatie aan de hand van zijn areaalkennis. De VGC toetst of van alle risico's in de ontwerp RI&E een weloverwogen beslissing is genomen of deze bij de opdrachtnemer of bij het projectteam is belegd;
- VGC ondertekent document (IVP ontwerp) bij akkoord;
- Escaleert indien nodig binnen het NBD als documenten niet compleet of niet in orde zijn. Indien eerste escalatielijn niet afdoende is KAN de tweede en desnoods de derde escalatielijn worden toegepast.
- De VGC kan gevraagd worden om veiligheidsplannen van opdrachtnemer, behorende bij de uitwerking van de project specifieke vraagspecificatie, toetsen;
- Adviseert of het IVP geaccepteerd wordt en daarmee voldoet aan de wettelijke verplichtingen uit het Arbobesluit;
- Kan een toets uit (laten) voeren op het veiligheidsmanagement systeem van de opdrachtnemer;
- Adviseert met enige regelmaat of de geleverde documenten voldoet aan de wettelijke verplichtingen uit het Arbobesluit;
- Heeft het mandaat om werkzaamheden onaangekondigd te bezoeken. Aanwijzingen van de V&G coördinator dienen door de opdrachtnemer opgevolgd te worden.

4.3.4 *Coördinator ontwerp namens opdrachtnemer*

Zoals beschreven in paragraaf 2.3.3 stelt de opdrachtnemer één coördinator ontwerpfasen aan (IV053). Deze persoon draagt zorg dat:

- Het IVP wordt opgesteld, bijgehouden en minimaal jaarlijks herzien wordt

- Veiligheid in de projecten (Nadere overeenkomst) adequaat wordt opgepakt
- Draagt zorg dat medewerkers instructie en training ontvangen voor de uit te voeren werkzaamheden
- Draagt zorg dat veiligheid tussen verschillende werkgevers is afgestemd
- Stuurt de V&G coördinator uitvoeringsfase in projecten aan.

4.3.5 *V&G coördinator uitvoeringsfase*

Per project wordt een V&G coördinator uitvoeringsfase aangesteld (IV053). De V&G coördinator uitvoeringsfase heeft tot taak (IV056):

- Veiligheid op de werkplek / op het project te borgen
- Instructie te geven aan de medewerkers op het desbetreffende project
- Indien veiligheid onvoldoende geborgd is, aanvullende maatregelen te treffen
- Is aanspreekpunt voor wegbeheerder voor de desbetreffende werkzaamheden / project.

4.4 *Persoonlijke beschermingsmiddelen*

De werkgever draagt zorg voor het kosteloos beschikbaar stellen van persoonlijke beschermingsmiddelen die nodig zijn voor de werkzaamheden. Dit is ten minste:

- Reflecterende kleding voor het werken langs de weg, eventueel aangevuld met reflecterende werbroek en reflecterende werk jas
- Helm in het geval van risico op vallende voorwerpen en/of werken nabij graafmachines
- Veiligheidsharnas met aanvullende veiligheidslijn bij werkzaamheden op hoogte

5 Wijze van toezicht

Veiligheidsrisico's worden vanuit de projectvoorbereiding op papier gedeeld met de Opdrachtnemer. Tijdens de PSU (B-IN220) geven zowel de Opdrachtgever als Opdrachtnemer een toelichting op het veiligheidsbeleid van de organisatie. Hier worden ook de escalatielijnen besproken.

Bovengenoemde onderwerpen worden daarnaast halfjaarlijks besproken met de coördinator ontwerp (B-IN230).

5.1 Veiligheidsoverleg

Van de opdrachtnemer wordt geëist dat deze een periodiek veiligheidsoverleg organiseert (minimaal eens per half jaar). In het veiligheidsoverleg vindt afstemming plaats over onder andere de werkplek inspecties, de safety walks, de activiteiten die worden verzorgd ten behoeve van het versterken van de veiligheidscultuur. Tijdens het reguliere voortgangsoverleg (IN-110) moet de Opdrachtnemer de onderstaande items minimaal agenderen:

- Incidentmeldingen, bijna ongevallen en meldingen gevaarlijke situaties.
- Uitgevoerde interne en externe audits en inspecties, incidentanalyses.
- Uitgevoerde toolboxes en aantal deelnemers.
- Voortgang in de afhandeling van verbetermaatregelen naar aanleiding van inspecties, audits, incidenten en ongevallen.
- In overleg plannen van nieuwe Safety walks, veiligheidsrondes en Werkplekinspecties (WPI's).

5.2 Veiligheidsplannen

De werkzaamheden in deze raamovereenkomst zijn verdeeld in verschillende percelen (zie 2.1.2). Na gunning van de raamovereenkomst moet de opdrachtnemer, onderliggend IVP gebruiken om een overkoepelend IVP te maken voor de uit te voeren werkzaamheden binnen de raamovereenkomst (IV-020). Dit IVP omvat ten minste:

- Een RI&E die verder is uitwerkt met de gekozen maatregelen, expliciet de risico's ten aanzien van:
 - o Werken op hoogte
 - o Vallende objecten (val veiligheidszone)
 - o Werken langs de openbare weg inclusief tijdelijke verkeersmaatregelen);
- Hoe samenlooprisico's worden beheerst en hoe hiervoor maatregelen voor vaststelt worden;
- De gedragsregels en/of een beschrijving van het veiligheidsprogramma van de opdrachtnemer
- Een beschrijving hoe de verschillende veiligheidsdomeinen worden beheerst
- De wijze waarop de opdrachtnemer de instructies, training en onderricht verzorgd van de medewerkers ten aanzien van veiligheid
- Een planning van de werkplekinspecties en dergelijke zoals beschreven in paragraaf 5.5.

De Coördinator ontwerpfase van ON (paragraaf 2.3.3) is verantwoordelijk voor het updaten van het IVP van de opdrachtnemer indien daar aanleiding toe is.

Daarnaast moet de opdrachtnemer een calamiteitenplan opstellen (IV 100) waarin hij de wijze waarop incidenten worden beheerst en hoe wordt omgegaan met ongevallen en hoe dit periodiek gecontroleerd wordt of deze nog actueel is;

5.3 Overdracht informatie

Zoals beschreven in paragraaf 3.1 wordt door de opdrachtgever per project een overdracht verzorgd. Via de project informatie (bijlage b) worden relevante (veiligheids)aspecten en uitgangspunten met de opdrachtnemer gedeeld. Dit is het uitgangspunt voor het verder uitwerken van de werkzaamheden.

5.4 Borgen veiligheid in projecten

Naast het opstellen van een Integraal Veiligheidsplan waarin de opdrachtnemer in zijn algemeenheid beschrijft hoe om te gaan met de risico's van deze werkzaamheden (zie paragraaf 5.2), wordt van de opdrachtnemer ook verwacht dat de specifieke risico's per project (NOK) wordt beschouwd en beheerst in een veiligheidsplan per project (IV-021). De opdrachtnemer moet, mede gebaseerd op de informatie van de opdrachtgever (paragraaf 3.1) per project beschrijven wat de specifieke risico's en maatregelen zijn ten aanzien van:

- Specifieke locatie omstandigheden (o.a. taluds, smalle berm, watergangen, viaducten);
- Werken in verontreinigde grond;
- Kabels en leidingen (en werkzaamheden met elektrische installaties);
- Werken langs de weg;
- Werken op hoogte;
- Val veiligheidszone (NVAf en hijszones);
- Nieuwe BTO keuzes.

5.5 Veiligheidsrondes

Van de opdrachtnemer wordt geëist dat deze regelmatig werkplekinspecties organiseert (vanuit VCA norm). Het organiseren en de frequentie van deze veiligheidsrondes is gebaseerd op de meegegeven risico's. De opdrachtnemer nodigt de opdrachtgever uit voor deze rondes. Veiligheidsrondes kunnen in de vorm zijn van:

- Veiligheidswaarnemingen door de V&G coördinator uitvoeringsfase
- Werkplek Inspecties, waarbij een specifieke werkplek wordt bezocht en beoordeeld wordt of de relevante veiligheidsmaatregelen voor de werkzaamheden zijn getroffen
- Veiligheidsronde waarbij een veiligheidskundige en een projectteam (ON en OG) een bezoek brengen aan de werkplek waarbij specifieke veiligheidsrisico's worden beschouwd. Van deze veiligheidsrondes worden altijd een rapportage / verslag gemaakt, van waaruit aandachts- en verbeterpunten worden benoemd.
- Safety walks, zijn veiligheidsrondes waarbij management team leden van zowel Opdrachtgever als Opdrachtnemer gezamenlijk in gesprek gaan over veiligheid. Van een safety walk wordt een officieel rapportage opgesteld waarbij mogelijke verbeter voorstellen worden gedaan om risico's te reduceren.

5.6 Veiligheid in producten

Veiligheid staat niet op zich maar maakt onderdeel uit van de processen en producten. Van de opdrachtnemer wordt geëist dat veiligheid een vast onderdeel is van overleggen, documenten en risico sessies. Door Opdrachtgever wordt steekproefsgewijs getoetst of veiligheid voldoende specifiek wordt meegenomen in bijvoorbeeld documenten. Veiligheid zal als onderwerp periodiek meegenomen worden in uit te voeren SCB toetsen.

5.7

Veiligheidscultuur

Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat deze éénmaal per jaar een veiligheidscultuurmeting verrichten op zijn team en n.a.v. de uitkomsten de opdrachtgever informeert over vervolg acties. Hierbij dient de opdrachtnemer zowel het eigen personeel en het personeel van onderaannemers te betrekken.

De opdrachtgever zal ook jaarlijks een veiligheidscultuurmeting uitvoeren in het eigen team en aan de hand hiervan maatregelen nemen. De veiligheidscultuurmetingen worden wederzijds uitgewisseld en de resultaten worden besproken.

6 Verantwoording van BTO-keuzen

In dit hoofdstuk worden de gemaakte BTO (Bouwkundige, Technische en Organisatorische) keuzes toegelicht.

BRL 9101 van toepassing voor tijdelijke verkeersmaatregelen
De BRL 9101 heeft tot doel het bieden van heldere en handhaafbare toetsingscriteria m.b.t. het uitvoeringsproces voor de toepassing van tijdelijke verkeersmaatregelen, teneinde optimale veiligheid bij wegwerkzaamheden te bereiken voor weggebruikers, werknemers verkeersvoorzieningen en wegwerkers. Het geeft de wegbeheerder het vertrouwen dat tijdelijke verkeersvoorzieningen op een correcte wijze en met behulp van de juiste middelen worden toegepast door specifiek opgeleid personeel.

De opdrachtgever heeft besloten om de BRL 9101 van toepassing te verklaren om de kwaliteit en toepasbaarheid van de verkeersmaatregelen zo veel mogelijk te borgen.

Voor werkzaamheden in verontreinigde grond wordt de Antea bodemtool gebruikt om de kwaliteit van de bodem te toetsen.
Met de BDOK (Bodem Digitaal Op de Kaart) tool verzamelt Antea alle bodemdata en vertaalt dit direct naar diverse toepassingen.

De opdrachtgever heeft besloten om deze tool te hanteren voor het verzamelen van de kwaliteit van de bodem. Daarnaast heeft opdrachtgever besloten dat als de informatie niet beschikbaar is, de opdrachtnemer dit moet meenemen in de werkopdracht.

Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het doen van een KLIC-melding
Voor het graven met een machine bestaat de verplichting tot het doen van een graafmelding. Na het doen van deze melding wordt de kabel- en leidinginformatie van de graaflocatie beschikbaar gesteld.

De opdrachtgever heeft besloten dat de opdrachtnemer de KLIC melding verzorgd. De opdrachtnemer moet deze informatie beschikbaar stellen voorafgaand aan het uitvoeren van grondroerende werkzaamheden.

NVAF richtlijn 'funderen in publieke omgeving' is van toepassing
De NVAF richtlijn 'funderen in publieke omgeving' behandelt de risico's van funderingswerk in de publieke omgeving.

De opdrachtgever heeft besloten dat deze richtlijn van toepassing is op funderingswerkzaamheden en draagt Opdrachtnemer op om bij funderingswerkzaamheden veiligheidszones toe te passen en doelmatige (technisch en/of organisatorische) maatregelen te treffen om de desbetreffende risico's te beheersen.

Werken met een manbak is niet toegestaan
Vanaf 1 juli 2020 is het gebruik van een manbak alleen in uitzonderlijke situaties en onder strikte voorwaarden toegestaan.

Vanwege de risico's die het werken in een manbak met zich meebrengt heeft de opdrachtgever besloten dat het niet is toegestaan om te werken vanuit een manbak.

Beheersregime chroom-6 en andere gevaarlijke stoffen van toepassing
Het beheersregime is toe te passen bij het werken aan verven en coatings. Het doel van het beheersregime is een handreiking bieden voor het veilig verwijderen van en bewerken van verven en coatings.

De opdrachtgever heeft besloten om het beheersregime van toepassing te verklaren en geen aanvullend onderzoek uit te voeren op Chroom VI.

In het IVP benadrukken we de Governance Code Veiligheid in de Bouw (GCVB)

In de GCVB hebben bouwondernemingen en opdrachtgevers (bouw, weg-, water-, spoorinfra en installatietechniek) gezamenlijke uitgangspunten en kernwaarden op het gebied van veiligheidscultuur en veiligheidsgedrag vastgelegd. Het doel van deze code is gezamenlijk met opdrachtgevers en -nemers veiligheid in de gehele keten te verbeteren. De bedrijven die de code ondertekenen tonen aan dat zij verantwoordelijkheid nemen voor het creëren van een veiligheid werkomgeving en nemen daarvoor de noodzakelijke maatregelen.

De Opdrachtnemer wordt geacht zich te conformeren aan de ontwikkelingen vanuit de GC veiligheid in de bouw zoals het beleid reductie aanrijdgevaar.

De coördinatie voor het afstemmen met derden ligt bij de opdrachtnemer. Het plaatsen van bewegwijzering gebeurt regelmatig op een bouwterrein waar meerdere aannemers aan het werk zijn. De Opdrachtgever heeft besloten dat de opdrachtnemer verantwoordelijk is voor de afstemming met deze aannemers, bijvoorbeeld ten aanzien van afstemmen tijdstippen, werkruimte en verkeersmaatregelen.

7 Opleiding en instructie

7.1 Opleiding medewerkers

Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat zij:

- Een opleiding veilig werken langs de weg hebben gevolgd;
- Een certificaat hebben voor het bedienen / werken met een hoogwerker;
- Een opleiding hebben in het geval werkzaamheden aan een elektrische installatie wordt uitgevoerd;
- Een VCA certificaat hebben;
- GPI hebben gevolgd;
- Een opleiding aanslaan van lasten hebben gehad in het geval zij verantwoordelijk zijn voor het aanslaan en begeleiden van lasten;
- Zijn gekeurd volgens de CROW 400 in het geval zij werken met verontreinigde grond;
- Instructie veilig werken op hoogte, inclusief instructie over veilig gebruik van veiligheidsharnas en veiligheidslijnen.

7.2 Opleiding medewerkers RWS

projectmedewerkers van Rijkswaterstaat hebben:

- de e-learning Integrale Veiligheid gevolgd op het Leerportaal van I&W.
- Alle projectmedewerkers van Rijkswaterstaat die regelmatig op de bouwplaats komen zijn VCA-VOL gecertificeerd.
- Alle projectmedewerkers van Rijkswaterstaat die op een bouwplaats komen beschikken over een geldige GPI.
- Alle projectmedewerkers van Rijkswaterstaat hanteren de Veiligheidshuisregels Rijkswaterstaat.

Bijlage A Definities

Algemene definities	
Veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's die kunnen leiden tot letsel of economische of milieuschade.
Integrale veiligheid	Alle veiligheidsdomeinen van een systeem in samenhang beschouwd, gedurende de volledige lifecycle van een object of een netwerkschakel.
Risico	Een risico is een onzekere toekomstige gebeurtenis met negatieve consequenties, op het gebied van persoonlijk leed, economische en milieuschade en imagoschade. Onder veiligheidsrisico's worden met name de eerste twee verstaan. Een risico wordt veelal beschreven als product van kans van optreden en gevolg.
Beheersen van Risico's	Indien het risico niet kan worden weggenomen dient het op een voor RWS acceptabel niveau te worden gebracht. Acceptabel is een op basis van de risicomatrix afgewogen risico. Het restrisico moet expliciet afgewogen cf kader VM

Definities veiligheidsdomeinen	
NB Onderstaande veiligheidsdomeinen zijn van toepassing gedurende alle levensfasen van een object (kunstwerk, (vaar)wegvak, machine, installatie, etc.)	
Arbeidsveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's bij de uitvoering van werkzaamheden door medewerkers van Rijkswaterstaat en door diegenen die voor RWS werken.
Verkeersveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's voor verkeersdeelnemers op de weg.
Nautische veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen risico's voor verkeersdeelnemers op de vaarweg en op zee.
Waterveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van overstromen, wateroverlast en waterschaarste.
Externe veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van incidenten met gevaarlijke stoffen langs transportroutes (weg, water, spoor, buisleiding) of stationaire installatie.
Machineveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van machines.
Elektrische veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van elektrische installaties.
Tunnelveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's voor verkeersdeelnemers in tunnels.
Constructieve veiligheid	Het wegnemen van en (proactief) beschermen tegen risico's van bezwijken van een constructie.
Sociale veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's voor medewerkers van RWS en gebruikers van onze voorzieningen tegen gevaar dat veroorzaakt wordt door of dreigt van de kant van menselijk handelen in de openbare ruimte.
Brandveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van brand.
Integrale beveiliging	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van menselijk gedrag (bewust en onbewust, bedoeld en onbedoeld, gewild en ongewild) die de staat, aard en functionaliteit van het areaal van Rijkswaterstaat kunnen aantasten.

Definities binnen Integrale beveiliging	
Fysieke beveiliging	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van fysiek menselijk gedrag (bewust en onbewust, bedoeld en onbedoeld, gewild en ongewild) die de staat, aard en functionaliteit van het areaal van Rijkswaterstaat kunnen aantasten.
Informatiebeveiliging	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van menselijk gedrag in de vorm van indringing in de informatiesystemen (bewust en onbewust, bedoeld en onbedoeld, gewild en ongewild) die de staat, aard en functionaliteit van het areaal van Rijkswaterstaat kunnen aantasten.
Bescherming persoonsgegevens	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van onrechtmatig en/of onrechtvaardig gebruik van persoonsgegevens.

Bijlage B Ontwerp RI&E

Deze bijlage bevat de concrete risico's verbonden aan werkzaamheden binnen de projectscope, te weten object specifieke risico's en samenlooprisico's. Deze vormen de basis voor de maatregelen, afspraken en wijze van toezicht zoals beschreven in dit IVP.